

ЗА ДИСТАНЦИЯТА МЕЖДУ РЕАЛНОСТТА И ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

Димитър Н. Чолаков

ABOUT THE DISTANCE BETWEEN REALITY AND FINE TRAINING ART

Dimitar N. Cholakov

ABSTRACT: Fine art, as a school subject has always been of second importance in Bulgarian school. Its role in the aesthetic education of the nation cannot yet be realized. The reforms that are being made are being made piecemeal.

University, secondary and primary education are a single mechanism, and if reforms are to be made, they must be synchronized for the different levels. There is a need for a drastic change in curricula and syllabus. It is necessary to build a new philosophy of teaching fine arts. The topics of lectures and exercises must be radically replaced with modern and up-to-date ones. The training should use new materials, new trends and ways of depiction, such as "graffiti", "installations", work with sprays and other modern materials.

KEY WORDS: educational reform, fine arts, modern means of expression, curricula, curricula, painting, topicality, artistic aesthetics.

В българското училище отдавна часът по изобразително изкуство се е възприемал като „свободен” час . Някои учители по рисуване са споделяли с мен как си провеждат часовете. Влизат в час, четат си в телефона и оставят учениците да правят каквото си искат. Ако учениците все пак рисуват, правят го с химикал. Но аз вярвам, че това не е масова практика, но буди много въпроси.

В нашата катедра „Визуални изкуства – теория и методика” към ШУ "Епископ Константин Преславски", а и в другите университети, където се обучават студенти за учители по изобразително изкуство, подобен начин на обучение никога не е прилаган.

Проблемът с началното обучение по рисуване в началните степени на образование стои от много години в нашата образователна система.

Отдавна, а и все още, предметите се делят на сериозни – като математика, български език, английски език, история, физика, биология и други, и не толкова сериозни – като изобразително изкуство, физическо възпитание и други. Все още не се разбира, че всички предмети в училище са равнопоставени. Всеки един от тях формира в учениците различни способности, които трябва после да са им от полза в живота.

Когато още от началните степени се създаде впечатление, че рисуването е несериозна дейност, това неминуемо впоследствие има сериозно отражение за естетическото възприемане на света. Далеч съм от мисълта, че всички трябва да станат художници! Обаче всички трябва да имат изградена естетическа оценка за света около себе си, за дома си, за работното си място, за живота.

Ние живеем в определена среда, мебелите имат дизайн, архитектурата е част от нашия живот, има паркове с цветни петна. Необходимо е всеки да притежава някакво, дори и елементарно разбиране, за цвят, обем или пространство. Тези познания се формират в часовете по изобразително изкуство.

Може да нямаме интереси да ходим на изложби или театър, но не можем да избягаме от средата, в която живеем. Може да не си купуваме картини, но стените в домовете ни са оцветени. И най-вече ние ходим облечени и облеклото е част от нашия живот и по него личи естетиката на всеки един от нас. За съжаление в това отношение нещата не стоят добре. Това пак е резултат от отношението към предмета изобразително изкуство. Виждаме една лоша наподобителност в облеклото на голяма част от хората. В случая не става въпрос за много пари, може с малко средства и много лична естетика да изглеждаме добре. Това е една от реализациите на обучението по предмета рисуване.

През годините са се правили и продължават да се правят опити да се реформира образованието. Има и някои положителни примери, но в по-голямата си част тези опити са хаотични. Различни „лобита“ по отделни дисциплини са се намесвали, а и продължават да се намесват в писането на учебници, в изготвянето на учебните планове, което влияе на цялостната политика на образователното министерство. Най-пресен пример е така наречената завършена вътрешна реформа в средното образование. Говори се за екипност, говори се за единна политика в образованието, а се работи на части.

В никакъв случай не може да се отдели средното образование от висшето като философия на изграждане и управление. Това би трябвало да се възприема като единна система с определена логика на съществуване и функциониране. Повишаването на заплатите на учителите не е основна задача на Образователното министерство. Разбира се, че това е необходимо, но логиката на по-високото възнаграждение трябва да е вследствие на по-високото качество на образователния продукт.

Хаосът не може да бъде оправдан с прехода, през който преминава цялото ни общество. Държавата и народът ни от Освобождението ни през 1878г. до днес, непрекъснато преминават през различни преходи, през много войни и икономически кризи.

Въпреки това, ако се върнем назад, ще видим една държава с образователна система, равностойна на Европейските образователни системи. От 1911г. университетите в България имат автономност и дори през най-критичните исторически периоди никой не се е опитвал да наруши тази автономия. Така е и в целия цивилизован свят. Това е наистина един демократичен принцип, постигнат от 110 г., доказал своята правота, допринесъл за развитието на образователната ни система и не трябва да се допуска каквато и да е намеса и опити за промени в негативна посока.

Логиката на образователната реформа за сега е „обърната“ и се реализира „на парче“. Логично е тя първо да се извършва в Университетите, където се обучават студенти за бъдещи учители, да се осъвременят учебните планове и програми, каквато е вече стратегията до 2030 г. Всичко това трябваше вече да е направено по изискване на обществото.

Нормативните разпоредби на образователното министерство трябва да следват логиката на Образователната политика на университетите, а не обратното, както се случва сега.

Съветът на Ректорите е един от водещите органи в образователната политика на държавата.

За да има добре подготвени учители със съвременни познания, те трябва да бъдат обучавани от добре подготвени преподаватели, доценти и професори, да се обучават по осъвременени учебни планове и програми. В това отношение промените, които трябва да бъдат извършени и се изискват от Министерството на образованието са в правилна посока.

Не е тайна, че в университетите промените, които се правеха до сега на учебните планове и програми, бяха „козметични“. Не се търси промяна в посока на логика на изграждане на съвременен образователен продукт, а само се добавя нова литература или се променят часовете за лекции и упражнения. От дълги години се преподават едни и същи дисциплини, понякога с леко променени заглавия, но преподавани по един и същи начин.

Преподаването и обучението на всеки един отделен предмет трябва да бъде начало и отправна точка за дискусия със студентите. Отдавна е отминало времето на преподаването с цел механично запаметяване на материала.

Развивайки тезата за промени, стигаме до преподаването по изобразително изкуство, каквато е и целта на статията.

Да започнем с учебните планове. Всички, които преподаваме от дълги години, много често биваме изненадани от различни разпоредби. Включват се задължително определен брой часове за определена дисциплина, която почти винаги няма нищо общо с изобразителното изкуство. Всичко това е задължително, но винаги става за сметка на формиращи дисциплини като рисуване, живопис, скулптура и др.

Не съм изчислявал процента, но са паднали много от часовете, формиращи и определящи обучението по изобразително изкуство.

Учебните програми наистина от много години не са променяни. Светът непрекъснато се мени. Променят се изобразителните изразни средства. Появиха се „графитите“, появиха се „художествените инсталации“, татуировки покриха част от човешкото тяло. Христо Явашев-

Кристо създаде своите световни инсталации, появиха се нови бои, материали и основи за живописване.

Време е наистина да се замислим сериозно, ние преподавателите по изобразително изкуство, когато дойдат новите студенти и ние им предложим да рисуват или живописват гърнета, чаши и ябълки, дали това ще им е интересно. Дали подобни задачи ще провокират интереса им. Разбира се, че може да се направи една такава постановка, но това не бива да продължава два семестъра.

Задачите „глава” и „голо тяло” също трябва да бъдат осъвременени. В реализацията на тези задачи да бъдат включени и съвременни материали, спрейове и аерографити.

Подготовката на учителите по изобразително изкуство трябва да включва всичко, което е ново и съвременно като художествена естетика и материали, за да могат, когато застанат пред децата и им поставят задачи, да бъдат актуални. За да бъде предизвикан интерес у учениците, винаги водещ е учителят и затова той трябва да бъде обучаван по съвременен начин. В противен случай дистанцията между учител по изобразително изкуство и ученик ще се увеличава, което впоследствие ще се отрази върху цялостното естетическото формиране на личността.

Дистанцията, която понякога се появява между учениците и учителя, между начина и формата на обучаване на студентите от преподавателите в крайна сметка рефлектира и това води до ниски резултати в качеството на образованието.

Това са фактите, но тези факти могат най-вероятно да бъдат обяснени и реформирани само с желание от страна на Министерството на образованието, с активното участие и съдействие на университетите. Трябва да се зачита равнопоставеността на всички предмети в училище, а преподаването по изобразително изкуство трябва да се осъвремени радикално, за да бъде актуално с новото време. Тази позиция трябва да бъде присъща и водеща на всички органи и институции, които са заинтересовани от обучаването на естетически грамотни хора.